

DWA, 510, 33.4.2018

Streszczenie

Temat: Mierzenie się z Witkacym. Strategie reżyserskie wobec *Mątwy i Pragmatystów*, *Tumora Mózgowicza* oraz *Kurki wodnej*.

Moja praca doktorska składa się ze wstępu, trzech głównych rozdziałów, zakończenia i bibliografii.

We wstępie sformułowałem przedmiot badań – to twórczość Stanisława Ignacego Witkiewicza, a konkretnie moje, jako reżysera, twórcze podejście do jego czterech utworów: *Mątwy*, *Pragmatysty*, *Tumor Mózgowicz* oraz *Kurka wodna*.

W pierwszym rozdziale przedstawiłem postać i dorobek twórczy Stanisława Ignacego Witkiewicza. Bogactwo jego twórczości jest imponujące. Był malarzem, dramaturgiem, prozaikiem, publicystą i krytykiem. A także teoretykiem sztuki i kultury, oraz filozofem. Stanisław Ignacy Witkiewicz przy pomocy swojej metafizyki i sztuki szukał odpowiedzi na pytanie o istotę – czy też tajemnicę – człowieczeństwa.

Dla Witkacego Czysta Forma była ideałem, do którego powinien dążyć każdy artysta. W jego rozumieniu oznaczała ona zestawienie podstawowych elementów dzieła w taki sposób, aby stanowiło ono idealną całość, wywołującą uczucia metafizyczne u odbiorcy. Poczucie jedności w wielości. Właśnie takie było w jego mniemaniu zadanie sztuki: nie przedstawiać rzeczywistości, tylko wywoływać poczucie jedności człowieka z otaczającym go światem oraz zgłębiać Tajemnicę Istnienia.

Witkacy uważał, że w XX wieku człowiek zaczął tracić zdolność do głębszych uczuć. Był to sygnał zbliżającej się nieuchronnej katastrofy. Miała ona objawiać się w powstawaniu społeczeństwa masowego i jednolitego, bez uczuć metafizycznych. Powodem była postępująca mechanizacja, automatyzacja, przyspieszenie trybu życia oraz popularność kultury masowej. Witkacy przepowiadał zanik elit intelektualnych, odpowiedzialnych za kreowanie i odbiór sztuki.

W drugim rozdziale przedstawiłem historię wystawień sztuk Stanisława Ignacego Witkiewicza. Opisałem okoliczności powstania oraz przyjęcie pierwszych inscenizacji jego dramatów w latach dwudziestych XX wieku. Zająłem się także dwoma wybitnymi reżyserami, którzy przenosili na scenę teksty dramatyczne genialnego Zakopiańczyka w okresie powojennym. Byli to Tadeusz Kantor (rozdział 2.7) i Krystian Lupa (rozdział 2.8).

WYDZIAŁ AKTORSKI

Wpłynęło dn. 29.06.18
L. dz. 5/p/06/18

Trzeci rozdział mojej dysertacji stanowi jej istotę i składa się z trzech części. Przedstawiłem w nich różne strategie reżyserskie, które zastosowałem w scenicznych realizacjach czterech dramatów Stanisława Ignacego Witkiewicza: *Mątwy* i *Pragmatystów*, *Tumora Mózgowicza* oraz *Kurki wodnej*.

Rozdział 3.1 dotyczy mojej pierwszej inscenizacji, w której zbudowałem jeden dramat z dwóch sztuk Witkiewicza. Teatralny dyptyk *Mątwy-Pragmatysty* na Dużej Scenie Teatru im. J. Kochanowskiego w Opolu opowiadał o artyście, który w chwili kryzysu zachłysnął się wizją władzy absolutnej, porzucił sztukę oraz filozofię i uwierzył w ideę Absolutu Życia w fantastycznym królestwie, do którego zaprosił go despotyczny władca Hyrkan I. Ale ta idea okazała się mrzonką, doszło do katastrofy i wszyscy bohaterowie sztuki stali się widmami zabłąkanymi w kosmicznym bezczasie. Spektakl został zagrany w pustej czarnej przestrzeni, w poetyce snu, posłużył się elektroniczną „muzyką sfer niebieskich” i nadekspresyjnym aktorstwem, ale bez cech Czystej Formy.

Rozdział 3.2 został poświęcony mojej drugiej inscenizacji, w której stworzyłem metafizyczny kabaret, łącząc tekst dramatu Witkacego (*Tumor Mózgowicz*) z wierszowanymi fragmentami innych jego sztuk oraz z jego wierszami w postaci piosenek.

Spektakl *Tumor Mózgowicz* został przygotowany na scenie pełniącej funkcję estrady kabaretowej. Zastosowałem w nim poetykę komiksu, groteskowe „popisy” w stylu aktorskiej błazenady. Spektakl zbliżył się do Witkacowskiej konwencji Czystej Formy. Bohaterem tego „kabaretu metafizycznego” był prymitywny ale genialny naukowiec, który swoją siłę twórczą czerpał z niezaspokojonego instynktu seksualnego. Jego odkrycie naukowe groziło rewolucją i upadkiem cywilizacji Zachodu, do czego nie chcieli dopuścić angielscy władcy świata. Pod groteskową maską tytułowego bohatera Tumora kryła się jego desperacka próba ucieczki przed pustką wewnętrzną i daremna pogoń za dziwnością Istnienia i Tajemnicą bytu.

Rozdział 3.3 poświęciłem trzeciemu spektaklowi – *Kurka wodna. Katastrofa jest coraz bliżej*. Na kanwie sztuki Witkiewicza (*Kurka wodna*) skonstruowałem multimedialne widowisko o nadciągającej katastrofie naszej cywilizacji, w którym teatralne wizje sceniczne przenikają się z projekcjami filmowymi i przekazami on-line z wirtualnej sieci. Katastroficzne wizje Witkacego zostały wyrażone przy pomocy estetyki multimedialnych. Witkiewicz trafnie przewidział, że współczesny świat przeobrazi się w globalną wioskę, którą rządzić będą bezwzględne prawa rynku. Rzeczywistość przedstawiona w spektaklu nosi cechy współczesnej korporacji, która jest zanurzona w mediosferze. Do tego świata wlewa się w

finale spektaklu jeszcze jeden strumień nowej rzeczywistość – Rewolucja Islamistyczna jako katastroficzna wizja upadku kultury i cywilizacji Zachodu.

Każda z zastosowanych przeze mnie wobec tekstów dramatycznych Witkacego strategii artystycznych podporządkowana została innym ideom i posłużyła się odmiennymi środkami wyrazu scenicznego. Wspólną cechą tych strategii była intertekstualność.

Moją pracę dopełnia podsumowanie i bibliografia.

